

Dietrich Bonhoeffer

KÖVETÉS

Dietrich Bonhoeffer

KÖVETÉS

LUTHER KIADÓ ■ BUDAPEST, 2007

A kötet megjelenését a Németországi Egyesült Evangélikus Egyház (Vereinigte Evangelisch-Lutherische Kirche Deutschlands) és a Lutheránus Világszövetség Német Nemzeti Bizottsága (Deutsches Nationalkomitee des Lutherischen Weltbundes) támogatta.

A fordítás a következő kiadás alapján készült:
Dietrich Bonhoeffer: *Nachfolge*. Chr. Kaiser Verlag, München, 1937.

Második, javított kiadás

A fordító a fordítást HELGE HALVORSEN emlékének ajánlja.

Fordította
DR. BÖRÖCZ ENIKŐ

Átdolgozta, az eredetivel egybevetette, lektorálta és jegyzetekkel ellátta
DR. SZENTPÉTERY PÉTER

Minden jog fenntartva. Bármilyen másolás, sokszorosítás, illetve adatfeldolgozó rendszerben való tárolás a kiadó előzetes írásbeli engedélyéhez van kötve.

Hungarian translation © Dr. Böröcz Enikő
© Luther Kiadó, 2007

TARTALOM

A <i>Követés</i> Dietrich Bonhoeffer életművében	7
Előszó a második kiadáshoz	14
Előszó	16

I.

Drága kegyelem	23
Követésre hívás	37
Egyértelmű engedelmesség	59
Követés és keresztség	66
Követés és egyén	75
A Hegyi beszéd	83
Mt 5 ■ Miért „rendkívüli” a keresztény élet?	83
<i>A boldogmondások</i>	83
<i>A látható gyülekezet</i>	93
<i>Krisztus igazsága</i>	97
<i>A testvér</i>	104

<i>Az asszony</i>	108	
<i>Igazmondás</i>	111	
<i>Viszonzás</i>	115	
<i>Az ellenség, aki „rendkívüli”</i>	120	
Mt 6 ■ <i>Miért van elrejtve a keresztény élet?</i>	129	
<i>Elrejtett igazság</i>	129	
<i>Elrejtett imádság</i>	135	
<i>Elrejtve gyakorolt kegyesség</i>	141	
<i>Gondtalan élet – egyszerűen</i>	144	
Mt 7 ■ <i>A tanítványok gyülekezetének elkülönítése</i>	152	
<i>A tanítványok és a hitetlenek</i>	152	
<i>A nagy elválasztás</i>	159	
<i>A befejezés</i>	165	
A követek (Mt 9,35–10,42)	168	
<i>Az aratás</i>	168	
<i>Az apostolok</i>	170	
<i>A munka</i>	172	
<i>A követek szenvedése</i>	178	
<i>A döntés</i>	181	
<i>A gyümölcs</i>	183	

II.

Jézus Krisztus egyháza és a követés – Bevezető kérdések	189
A keresztség	193
Krisztus teste	200
A látható gyülekezet	211
A szentek	234
Krisztus képmása	257
Jegyzetek	265

A KÖVETÉS DIETRICH BONHOEFFER ÉLETMŰVÉBEN

A Krisztus-követés témája Dietrich Bonhoeffert, a világszerte sokat emlegetett, fiatalon elhunyt német teológust elvileg és egzisztenciálisan is foglalkoztatta. Ezért sajátos helye van életében és munkásságában ennek az – eredeti megjelenése után csaknem hatvan évvel – magyarul most először az olvasó elé kerülő könyvének.

A követés kérdésével Bonhoeffer már 1933–1935 közötti londoni lelkeszi szolgálata alatt elevenen foglalkozott. A szülői ház gazdag szellemi világa minden feltételt megadott ahhoz, hogy ragyogó tudósi és egyetemi pályát fusson be. Félreértés lenne azonban a családot a polgári vagy nagypolgári jelzővel illetni. Úgy gondolkodtak és éltek, hogy a bukása előtti utolsó napokban a nemzeti-szocializmus zsarnoksága két fiút (Klaus, szül. 1901; Dietrich, szül. 1906) és két vőt (Rüdiger Schleicher, Hans von Dohnanyi) végeztetett ki. A felnövő fiatalember 22 évesen szerzett doktori fokozatot, 24 évesen pedig habilitált. Mivel az ordinációra még túl fiatal volt, amerikai tanulmányútra küldték, utána egyetemi oktató lett Berlinben a teológiai fakultáson. A nemzetiszocializmus 1933-as előretörése és hatalomra jutása azonban nem hagyta közömbösen.

A Hitler által személyesen is támogatott birodalmi egyház (*Reichskirche*) egyházi ellenzéke mellé állt, annak küzdelmeiben kötelezte el magát. A németországi protestantizmus és a németországi teológia e roppant válsághelyzetében, amely nem pusztán a külső hatalom nyomásából és erőszakosságából, hanem saját belső gyengeségéből és megüresedéséből is fakadt, a rövid távú taktikai lépések mellett – s azoknál sokkalta jobban – érdekelték a nagy összefüggések, az egyház és a keresztények magatartását meghatározó alapvető teológiai kérdések. Eredetileg nem a politikai ellenállás felől közelített a kihíváshoz, hanem az foglalkoztatta: mit jelent Jézus Krisztus követése ebben a helyzetben. Eleinte még ő is – barátaihoz és kortársaihoz hasonlóan – határozottan elkülönítette egymástól a politikai és az egyházi küzdelmet, és a politikai döntéseket a politikai élet hivatásos szereplőitől várta. Nagy hatással volt rá viszont Gandhi erőszakmentes küzdelme Indiában, amelynek személyes megismerése dédelgetett terv maradt. Az ő tapasztalatait szerette volna felhasználni a keresztények németországi harcában – de a pacifizmus gondolata még legközelebbi barátai számára is idegen maradt. A nemzetiszocializmussal szembeni egyházi harc részvevői sok részletkérdésben, célkitűzésben, taktikában nem tudtak egyetérteni. Bonhoeffer úgy érezte, hogy egyetértő harcostársak nélkül van. Talán nem is neki van mindenben igaza. El is bizonytalanodott, az utat sem látta egészen tisztán. Ezért szinte kapóra jött, hogy a londoni német gyülekezet lelkészéül meghívta. A londoni állás elfogadása Bonhoeffer karrierjében az elmondottak miatt nem előrelépés, hanem kitérő, a további mérlegelés és érlelődés remélt ideje. A harcokból azonban itt sem tudta kivonni magát. Egyrészt az őt sűrűn felkereső látogatók állandóan hozták a híreket. Másrészt londoni tevékenysége minden volt, csak nem egy eldugott kis gyülekezet elfelejtett lelkészének szemlélődő élete. A mindennapok feladatai közben is foglalkoztatta a követés kérdése. Nem elmondott igehirdetésként, hanem a gyülekezet körlelésében 1934 elején közölt írásokként maradtak fenn a Krisztus kö-

vetőiről szóló fejtegetések, amelyek a későbbi könyv első fejezeteinek alapanyagát adták.

A kérdések végiggondolásának egészen más útja adódott, amikor másfél évi londoni szolgálat után a nemzetiszocializmus befolyása alá került *Deutsche Evangelische Kirche* ellen fellépő Hitvalló Egyház (*Bekennende Kirche*) elhatározta, hogy megszervezi lelkészjelöltjeinek az egyetemi teológiai tanulmányok utáni gyakorlati felkészítését szolgáló intézményeket, vagyis a saját *Predigerseminar*jait. Amikor 1935-ben felkérték az egyik ilyen intézet vezetésére, Bonhoeffer örömmel elvállalta.

Finkenwalde, a Stettin (mai Szczecyn, Lengyelország) melletti nyugodt vidéki városka lett az új működési hely, és a 23 lelkészjelölttel megkezdődő munka az életet és hivatást teljességgel betöltő és boldogító új feladat lett Bonhoeffer számára.

A *Predigerseminar* tanulmányi munkája lényegében olyan módszerekkel és azzal a tematikával folyt, amely abban az időben szokásos volt. Egy ponton tért el Finkenwalde a többitől: Bonhoeffer állandó témája volt a *Követés* előadása, amelyet itteni működésének két és fél éve alatt mindvégig megtartott. Az első kurzuson még nem azzal kezdte, ami jelenleg a könyv első fejezete, s nem is annak mellbevágó első mondatával: „Az olcsó kegyelem leértékelt árú kegyelmet jelent...” A képzésre érkezőknek először Krisztus hívását elemezte. Amint újabb és újabb kurzusokon foglalkozott a témával, úgy bővült és gazdagodott a tartalom.

A könyv tehát ebben a munkában született és fejlődött, s némelyik teljes fejezet úgy van a könyvben, ahogy Bonhoeffer előadta. A korábban elkészült részeket utóbb is, egészen a megjelenésig csiszolta. Először inkább a bibliai részekkel foglalkozott, a rendszeres részeket általában később írta meg. Az első rész témái már korábban is sokszor foglalkoztatták, ezért azok a részek hosszabban érlelődtek. A második rész a Finkenwaldéban tartott előadásokra épül. A kurzusok időtartama nem engedte meg, hogy a hallgatók mindegyike az egészet végighallgathassa, de körlevelekben